

Els deu anys de la revista «Saó»

F. NICOLAS

La revista *Saó* va eixir al carrer per primera vegada en el mes de juliol de 1976, amb el subtítol «Papers Pastorals del País Valencià». Ja feia temps que un grup de capellans i

nunciar al bilingüisme, un sistema habitual en les publicacions valencianes de l'època. Quasi deu anys, i setanta-cinc números de *Saó* després, aquesta ha estat l'única revista en valencià que ha volgut i que ha pogut mantenir la

Rosa Solbes, Toni Cova, Emília Bolinches, el teòleg Garcia Roca... són alguns dels col·laboradors habituals de *Saó*. L'estructura de la publicació és senzilla, amb un tema monogràfic desenvolupat en les pàgines centrals i una sèrie de seccions fixes, d'informació o d'opinió. «En punta», per exemple, és el títol genèric de les col·laboracions sobre societat, política, cultura, ecologia i feminisme; «El món i el regne», la secció

vell que pot ser entès per tothom, i que pot interessar tant els catòlics com els no creients». Sovint, *Saó* fa també referències a la problemàtica d'altres zones dels Països Catalans, com les Illes o el Principat, però bàsicament se centra en el País Valencià. No té una difusió massiva, ja que es ven tan sols en unes quantes llibreries, però sí que compta amb un nombre considerable de lectors i de subscriptors —més de 2.000.

Les relacions de *Saó* amb les jerarquies eclesiaístiques valencianes mai no han estat cordials, si bé tampoc no s'han produït conflictes. «L'església segueix sense acostumar-se a la crítica pública —diu Josep Antoni Comes—, tanmateix, tampoc no ens han cridat mai a l'ordre. Hem sabut, per terceres persones, que *Saó* no és precisament la lectura predilecta del bisbe, però no ens han amonestat en cap moment.»

Saó no rep cap ajut, ni tan sols en forma de subscripcions, de l'Església, ni tampoc del Ministeri de Cultura, que els la va negar, al·legant que «es tractava d'una publicació de caire religiós». Tan sols les institucions autonòmiques i municipals valencianes hi col·laboren una mica, amb algunes subscripcions i amb publicitat pagada. També Acció Cultural hi presta un petit suport, però, la part grossa de les despeses de la revista, la paguen els subscriptors, molts dels quals aporten quantitats superiors a les taxes normals. «Aquest és el primer any que hem pogut tancar el pressupost de manera equilibrada, sense guanys, però sense deutes.»



Josep A. Comes, un dels motors de «Saó»

/ Jesús Ciscar

seglars, encapçalats per Josep Antoni Comes, treballava per tal de dotar el País Valencià «d'una publicació d'ideologia nacionalista i progressista, que pogués fer de portaveu no oficial dels sectors crítics del cristianisme».

Saó isqué des del principi en català, «des del convenciment que calia potenciar l'ús de la llengua i demostrar als lectors que també podia parlar-se de coses serioses sense recórrer al castellà». Aleshores, encara més que avui, era una aposta difícil re-

línia inicial, amb una presència ininterrompuda al mercat.

Josep Antoni Comes, capellà i periodista, ha estat director de *Saó* des de 1976, envoltat d'un grup de col·laboradors heterogeni, però continuat. «Ací no hem demanat mai la partida de bateig a ningú, i amb això vull dir que dins de l'equip tenim creients i no-creients, gent d'ideologies molt distintes, però amb idèntiques ganes de dur endavant un mateix projecte de revista.»

Joan Francesc Mira,

dedicada als temes de caire religiós; «Cada mes un personatge», és una entrevista extensa amb algun personatge d'actualitat; «País», la secció dedicada a les comarques; «Art i Cultura» recull crítiques, reportatges i ressenyes literàries, teatrals, cinematogràfiques, artístiques, musicals...

Saó s'adreça a un públic extens, en el sentit, com diu Josep Antoni Comes, que «no es dedica exclusivament a temes de doctrina i pensament, sinó a una gamma molt àmplia de matèries d'actualitat, a un ni-